

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 25.6.2008
KOM(2008) 383 lõplik

ROHELINE RAAMAT

ELi ning ülemeremaade ja –territooriumide vaheliste suhete tulevik

{SEC(2008) 2067}

ROHELINE RAAMAT

ELi ning ülemeremaade ja –territooriumide vaheliste suhete tulevik

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Ühenduse asutamislepingu (EÜ asutamisleping) neljanda osa kohaselt on ülemeremaad ja –territooriumid (ÜMTd) Euroopa Ühendusega tihedalt seotud. ÜMTde loetelu sisaldab tavapäraselt peamiselt ülemeremaid ja –territooriume, mis on vahepeal saanud iseseisvateks sõltumatuteks riikideks. Enamik neist on AKV riigid. Sellega seletub asjaolu, miks ELi ja ÜMTde vahelise koostöö suhtes kohaldatav loogika on suures osas identne ELi ja AKV riikide suhtes kohaldatava loogikaga, kuigi ÜMTdel on EÜ asutamislepingus erinev õiguslik alus.

Selline paralleelsus ei vasta siiski reaalsele olukorrale, ÜMTde praegustele konkreetsetele sotsiaalsetele, majanduslikele või keskkonnaalastele väljakutsetele ega ÜMTde ja ELi vahelistele tihedatele ajaloolistele, institutsioonilistele ega poliitilistele sidemetele. Peale selle ei võeta selles arvesse ÜMTde potentsiaali ELi väärtusi pooldavate, üle maailma hajutatud strateegiliselt oluliste tugipunktidenä. Lisaks sellele on eelkõige globaliseerumise, rahvusvahelise kaubanduse jätkuva liberaliseerimise ning AKV riikide suurenenud piirkondliku integreerumise tulemusena muutunud laiem rahvusvaheline taust. Kõigi nimetatud tegurite tõttu on vajalik ÜMTde ja ELi vahelise partnerluse põhjalik ümberkorraldamine.

Selle taustal on ÜMTd ja neli liikmesriiki, kellega nad on seotud (Taani, Prantsusmaa, Madalmaad ja Ühendkuningriik), alates 2003. aastast nõudnud ÜMTde eriolukorra paremat tunnustamist. Samal ajal on komisjon ja üha enam liikmesriike väljendanud kahtlusi seoses ÜMT–EÜ assotsieerimise ja ühenduse arengukoostööpoliitika ühendamise, mille rõhk on asetatud vaesusevastasele võitlusele ja aastatuhande arengueesmärkidele. Komisjon on omalt poolt juba alates 2005. aastast soovitanud uue partnerluse algatamist, mille aluseks oleks ÜMTde ja ELi kuulumine ühte perre, mitte niivõrd ÜMTde arenguvajadused.

Seetõttu soovib komisjon teostada ELi ja ÜMTde vaheliste suhete tervikliku läbivaatamise ning kaaluda ÜMT–EÜ assotsiatsiooni olulist muutmist. Läbivaatamise eesmärk on uurida võimalusi, kuidas loobuda klassikalisest lähenemisviisist arengukoostööle, kuid edendada samal ajal ÜMTde konkurentsivõimet ning nende järkjärgulist integratsiooni piirkondliku ja maailma majandusega, võttes lisaks nende ees seisvatele väljakutsetele arvesse ka nende potentsiaali. Sillutamaks teed sellisele uuendusele, on komisjon kiitnud heaks käesoleva rohelise raamatu, mis peaks lihtsustama üldist ja läbipaistvat arutelu ELi ja ÜMTde vaheliste edasiste suhete üle, eriti seoses üleüldise ideega, millel kõnealused suhted peaksid pikemas perspektiivis rajanema.

Käesoleva rohelise raamatu eesmärk ei ole seetõttu kehtestada uus strateegia ega luua uus rahastamisvahend või üksikasjalik menetlus, vaid uurida enne ELi ja ÜMTde vahelise uue partnerluse kindlaks määramist erinevaid väljakutseid ja võimalusi ning saada huvitatud isikutelt tagasisidet, eriti seoses praeguse ülemereterritooriumide assotsieerimist käsitleva otsuse aegumisega 2013. aasta lõpus.

2. ESIALGNE TEAVE ÜMTDE KOHTA

2.1. 21 ÜMTd: ühendusega assotsieerimine, mitmekesisus ja ühised omadused

Vastavalt EÜ asutamislepingule on ÜMTd Euroopasse mittekuuluvad maad ja territooriumid, millel on erisuhted Taani, Prantsusmaa, Madalmaade või Ühendkuningriigiga. Nad on assotsieerunud Euroopa Ühendusega, et edendada oma majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning luua ühendusega tervikuna tihedad majandussuhted. EÜ asutamislepinguga on sätestatud, et ÜMTde assotsieerimine ühendusega „peab eelkõige edendama nimetatud maade ja territooriumide elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad”.

Asjaomaste maade ja territooriumide põhjalik loetelu on esitatud EÜ asutamislepingu II lisas. Kokku on loetletud 21 ÜMTd: Gröönimaa, Uus-Kaledoonia ja sõltkonnad, Prantsuse Polüneesia, Prantsuse Lõuna- ja Antarktika-territooriumid, Wallis ja Futuna, Mayotte, Saint-Pierre ja Miquelon, Aruba, Hollandi Antillid (Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten), Anguilla, Kaimanisaared, Falklandi saared, Lõuna-Georgia ja Lõuna-Sandwichi saared, Montserrat, Pitcairn, Saint Helena ja sõltkonnad, Briti Antarktise ala, Briti India ookeani ala, Turks ja Caicos, Briti Neitsisaared ja Bermuda. Bermuda valitsuse palvel ei ole Bermuda suhtes assotsieerimise erikorda siiski kohaldatud.

ÜMTd on liikmesriigiga põhiseaduslikult seotud, kuid ei kuulu siiski ühendusse. EÜ asutamislepingu artikli 299 lõike 3 alusel kohaldataks ÜMTde suhtes asutamislepingu sätetest ainult asutamislepingu IV osa, mis käsitleb ainult ÜMT–EÜ assotsieerimist. Sellest tulenevalt on EÜ asutamislepingu artikli 299 lõikes 2 osutatud ÜMTde ja äärepoolseimate piirkondade vahel oluline erinevus. Erinevalt ÜMTdest ei ole äärepoolseimad piirkonnad liikmesriikidega mitte ainult põhiseaduslikult seotud, vaid moodustavad ühenduse lahutamatu osa ning on põhimõtteliselt seotud kogu ühenduse õigustikuga. Seetõttu ei ole asjakohane teha ÜMTde ja äärepoolseimate piirkondade vahel kvantitatiivseid ega kvalitatiivseid võrdlusi seoses ELilt tuleneva kasu ja ELi ees olevate kohustustega.

ÜMTde vahel eksisteerib olulisi erinevusi, mis tulenevad autonoomia ulatusest liikmesriikide suhtes, kellega nad on seotud. Erinevusi eksisteerib ka majanduslikus ja sotsiaalses mõttes ning seoses nende geograafiliste ja kliimatiliste näitajatega. Vaatamata tohututele erinevustele ÜMTde vahel, on neil siiski ühisomadusi: ükski neist ei ole sõltumatu riik, nad on parlamentaarsed demokraatiad, nad on saared, nende rahvaarv on väga väike ning nende ökoloogiline rikkus on Mandri-Euroopaga võrreldes erakordne. Nad on välismõjude suhtes võrdlemisi haavatavad ning nende majanduslik baas on üldiselt kitsas ning hõlmab peamiselt teenindussektorit. Nad sõltuvad olulisel määral ka kaupade ja energia impordist. Üldiselt on ÜMTde kaupade eksport ELi või nende enda geograafilise piirkonna raames jätkuvalt piiratud.

Käesoleva rohelise raamatu I lisas esitatud komisjoni talituste töödokumendile on lisatud üksikasjalikum ülevaade ÜMTde mitmekesisuse ja ühisomaduste kohta. Peale selle on komisjoni talituste töödokumendi II lisas esitatud ülevaade iga ÜMT kohta eraldi koos statistiliste andmetega.

2.2. Praegune ÜMT–EÜ assotsiatsioon: ülemeremaade assotsieerimist käsitlev 27. novembri 2001. aasta otsus

Kui EÜ asutamislepingu neljas osa (artiklid 182–188) sisaldab ÜMTde ühendusega assotsieerimise alussätteid, siis ÜMT–EÜ assotsieerimise üksikasjalikud eeskirjad ja

menetlused on sätestanud nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 187 ning alates 1964. aastast vastuvõetud järjestikuste ülemeremaade assotsieerimist käsitlevate otsuste¹ kaudu. Kõnealused üksikasjalikud sätted, eriti ülemeremaade assotsieerimist käsitleva 27. novembri 2001. aasta otsuse² sätted võib jagada kahte põhikategooriasse: arengu finantseerimise alast koostööd käsitlevad sätted ning majandus- ja kaubanduskoostööd käsitlevad sätted. Kokkuvõtte kõnealuste sätete kohta on esitatud käesoleva rohelise raamatu III lisale lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

Ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse praegused arengu finantseerimise alast koostööd käsitlevad sätted on mõeldud ÜMTde jätkusuutliku arengu edendamiseks ning nende eesmärk on vaesuse vähendamine, vaesuse ärahoidmine ja pikemas perspektiivis vaesuse likvideerimine. Seetõttu on arengu finantseerimise alast koostööd ÜMTdega praeguseni rahastatud Euroopa Arengufondist (EAF). EAF on rahastamisvahend, mida kasutatakse ka AKV riikidega tehtava arengu finantseerimise alase koostöö rahastamiseks.

Kuigi praegune ülemeremaade assotsieerimist käsitlev otsus oli algselt kohaldatav kuni 31. detsembrini 2011, on selle kehtivusaega pärast 2007. aastal tehtud tehnilisi muudatusi pikendatud kuni 31. detsembrini 2013, et see langeks kokku ajavahemikku 2008–2013 hõlmava 10. Euroopa Arengufondi ja 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kestusega. Nimetatud tehnilised muudatused ei mõjuta siiski otsuse hilisemaid läbivaatamisi enne selle aegumist 2013. aastal, eelkõige EÜ asutamislepingu neljandas osas sätestatud ÜMT–EÜ assotsieerimist käsitlevate põhimõtete hilisema kohaldamisega seoses³.

3. ÜMT–ELI SUHETE TULEVIKUPERSPEKTIIVID

Kuna ÜMTde ja ühenduse vahel on liikmesriikide tõttu, millega nad on seotud, tihedad sidemed, on ÜMTde suhtes kohaldatav kauplemise kord (mille ülevaade on esitatud käesoleva rohelise raamatu III lisas) üks kõige soodsamaid kauplemise kordi, mida ühendus on kunagi kehtestanud. Nimetatud tihedate sidemetega seletub asjaolu, miks on ÜMTdele antava ühenduse rahalise toetuse tase elaniku kohta märkimisväärselt kõrgem kui keskmine AKV riikidele antava toetuse tase⁴. Asjaolu, et arengu finantseerimise alase koostööga seotud menetlused on võrreldes AKV riikidega tehtava koostöö suhtes kohaldatavate eeskirjadega

¹ 25. märtsi 1957. aasta Rooma lepingule lisatud rakenduskonventsiooniga määrati kindlaks ÜMTde ühendusega assotsieerimise üksikasjad ja menetlused esimeseks viieks aastaks pärast lepingu jõustumist, st kuni 31. detsembrini 1962. Seejärel sätestati EÜ–ÜMT assotsieerimise üksikasjalikud sätted ja menetlused viieaastase kehtivusajaga otsustes, mille nõukogu võttis vastu 25. veebruaril 1964, 29. septembril 1970, 29. juunil 1976, 16. detsembril 1980 ja 30. juunil 1986. 25. juulil 1991 ja 27. novembril 2001 võttis nõukogu vastu ÜMTde ühendusega assotsieerimist käsitlevad otsused, mille mõlema kehtivusaeg oli 10 aastat. 27. novembril 2001 vastuvõetud ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse kehtivusaega pikendati 2007. aastal kuni 31. detsembrini 2013, et see langeks kokku 10. Euroopa Arengufondi ja 2007.–2013. aasta mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusajaga.

² Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega, EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1. Otsust on muudetud otsusega 2007/249/EÜ (ELT L 109, 26.4.2007, lk 33).

³ Vt ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse artikkel 62 ning nõukogu otsuse 2007/249/EÜ põhjendus 14.

⁴ 10. EAF-i (2008–2013) raames on keskmine ÜMTdele antava ühenduse rahalise toetuse tase elaniku kohta umbes kuus korda kõrgem kui keskmine AKV riikidele antava ühenduse rahalise toetuse tase elaniku kohta.

mõnevõrra erilised, ning ÜMTde osalemine ühenduse programmides⁵ on samuti otseselt seotud nimetatud erisuhtega, mille aluseks on EÜ asutamislepingu preambulis osutatud Euroopa ja ÜMTde vaheline solidaarsus.

Vastavalt EÜ asutamislepingu preambulile, millele EÜ asutamislepingu artiklis 182 seoses ÜMTde ühendusega assotsieerimisega osutatakse, kavatsesid Euroopa Ühenduse loonud kõrged lepinguosaliselised „kinnitada solidaarsust, mis seob Euroopat ja ülemeremaid”, ning soovisid „tagada nende õitsengut vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetele”.

ÜMT–EÜ assotsieerimise aluseks olev solidaarsus ja eriti ühenduse valmisolek edendada ÜMTde jätkusuutlikku arengut märkimisväärse rahalise toetuse kaudu on pidevalt kahtluse alla seatud. Sellega seoses osutatakse eelkõige asjaolule, et olukord on praeguseks oluliselt muutunud, sest ühenduse ja ÜMTde vahelise solidaarsuse põhimõtte kasutuselevõtmine jääb ajajärku, kus see ühendas peamiselt liikmesriikide kolooniaid Aafrikas ja Euroopa Tolliliitu, millega asendati eelnevad kahepoolsed kaubanduskokkulepped kõnealuste endiste kolooniatega.

Amsterdami lepingu sõlmimise järel 2. oktoobril 1997 teadvustasid toonase 15 liikmesriigi valitsuste esindajad, et ÜMTde ühendusega assotsieerimist käsitlevad algsed kokkulepped ei suutnud enam tõhusalt lahendada ÜMTde arenguga seonduvaid väljakutseid. Riigi- ja valitsusjuhid taaskinnitasid pühalikult siiski ka seda, et assotsieerimise eesmärk oli edendada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning luua tihedad majandussuhted ÜMTde ja ühenduse vahel⁶. Kuigi ÜMT–EÜ assotsieerimiskord vaadati hiljem läbi ning 2001. aasta ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsusega võeti kasutusele mitu uuendust (eelkõige seoses rahastamisvahendiga), jäi üldise ÜMTde suunalise lähenemisviisi aluseks suures osas AKV–EÜ partnerlusleping ning selle klassikaline arengukoostööl põhinev loogika, mille aluseks on vaesusevastane võitlus, vaatamata sellele, et selline lähenemisviis ei sobi ÜMTde praeguse olukorraga.

Selle taustal on mitmed sidusrühmad alates komisjonist, ÜMTdest ja liikmesriikidest, millega ÜMTd on seotud, kuni liikmesriikideni, kellel ÜMTsid ei ole, praeguse olukorra kahtluse alla seadnud. Ühelt poolt tuleks põhjalikult uurida, kuidas oleks võimalik kohandada ÜMT–EÜ assotsiatsiooni nii, et see arvestaks ÜMTde eriolukorraga, nende ees seisvate väljakutsetega, nende tegeliku või potentsiaalse tähtsusega ELi jaoks ning tänapäeva globaliseerunud maailma olukorraga. Teisalt aga ja eriti pärast 1. mail 2004 toimunud laienemist, on esile kerkinud küsimused, kelle huvides see on, et ühendus edendab jätkusuutlikku arengut ÜMTdes olukorras, kus mõne ÜMT SKT elaniku kohta võrdub peaaegu ühenduse keskmisega või kui liikmesriik on katkestanud otsese kahepoolse arenguabi andmise mõnele temaga seotud ÜMT-le.

Seetõttu soovib komisjon käesoleva rohelise raamatuga algatada ELi ja ÜMTde vahelisi tulevaseid suhteid käsitleva üldise ja läbipaistva arutelu, mis hõlmaks eelkõige üldist filosoofiat, millele kõnealused suhted peaksid pikemas perspektiivis toetuma. Käesolevaga tõstatud küsimused on seotud ELi ja ÜMTde vahelise solidaarsuse aluste, eesmärkide ja iseloomuga. Peale selle käsitletakse käesoleva rohelise raamatu IV ja V lisale liidetud komisjoni talituste

⁵ Vastavalt ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse artiklile 58. Vt käesoleva rohelise raamatu III lisa.

⁶ Amsterdami lepingu vastuvõtnud liikmesriikide valitsuste esindajate konverentsi lõppaktile lisatud ülemeremaid ja -territooriume käsitlev deklaratsioon nr 36 (EÜT C 340, 10.11.1997).

töödokumendis konkreetseid küsimusi, mis hõlmavad ÜMTde suhtes kohaldatavat kauplemise korda ning ÜMTde eriomadusi.

Allpool esitatud väljakutsed ei ole seotud tulevikus ÜMTdele antava ühenduse rahalise toetuse suuruse või allikaga ning ei mõjuta seega 2013.–2020. aasta mitmeaastast finantsraamistikku ja EAFi eelarvesse lisamist käsitlevate tulevaste läbirääkimiste tulemusi. Samuti ei ole need seotud sellega, kuidas komisjon juhib halduslikult ühenduse rahaliste toetuste andmist tulevikus. Tegemist on küsimusega, mis on seotud komisjoni sisekorraldusega.

3.1. Ühenduse ja ÜMTde vaheline partnerlus

3.1.1. ELi liikmesriikide ja nendega seotud ÜMTde vaheliste erisuhete mõju

Kuigi EÜ asutamislepingu artikli 182 kohaselt ei kuulu ÜMTd Euroopasse ning nende suhtes ei kohaldata ühenduse õigustikku, ei vastaks nende lihtsalt kolmandateks osapoolteks pidamine tegelikule olukorrale. Kuigi ÜMTd ei moodusta ELi lahutamatu osa, on nad ELi liikmesriikide osad või vähemalt nendega tihedalt seotud, mis tähendab, et neid ei saa EList lahutada ning nad on mõnes mõttes osa ELi välispiirist.

Esiteks on terve üks osa EÜ asutamislepingust pühendatud ÜMTde ühendusega assotsieerimisele ning selles on sätestatud ÜMTde kohtlemise alus, mille kohaselt ei ole tegemist kolmandate riikidega. EÜ asutamislepingu struktuuri raames ei kuulu ÜMT–EÜ assotsieerimine ühenduse arengukoostöö ega ühenduse välistegevuse hulka.

Peale selle moodustavad ÜMTd oma ajaloo ja erisuhete tõttu ELi liikmesriikidega sellise ühiskonna lahutamatu osa, mis jagab samu väärtusi kui EL ning järgib samu põhimõtteid, mis tulenevad liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest traditsioonidest, nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja põhiõiguste austamine. ÜMTdes järgitakse väärtuseid ja põhimõtteid, mille levitamist EL edendab ka kolmandate riikide suhtes.

Lisaks sellele on erinevalt kolmandatest riikidest kõik ÜMTde kodanikud EÜ asutamislepingu artikli 17 tähenduses põhimõtteliselt ka ELi kodanikud. Artiklis 17 on sätestatud, et iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on Euroopa Liidu kodanik. See tähendab, et igal Gröönimaa ning Prantsusmaa või Madalmaadega seotud ÜMT kodanikul on automaatselt ka selle liikmesriigi kodakondsus, millega tema ÜMT seotud on. Alates 21. maist 2002 on kõigi Ühendkuningriigi ÜMTde kodanikud ka Ühendkuningriigi kodanikud, kuid nad võivad sellest Ühendkuningriigi ülemereterritooriumi kodakondsuse kasuks loobuda ning nad ei ole kohustatud kasutama Ühendkuningriigi kodaniku passi. Euroopa Liidu kodanikena on ÜMTde kodanikel põhimõtteliselt õigus liidu kodakondsusest tulenevatele õigustele (vastavalt EÜ asutamislepingu artiklites 18–22 sätestatule), nagu õigus liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada (kuid mitte töötada). Peale selle võib ÜMTde kodanikele anda õiguse valida ja osaleda Euroopa Parlamendi valimistel sõltuvalt tingimustest, mille on kindlaks määranud liikmesriik, millega nad on seotud, ja mis on kooskõlas ühenduse õigusega. Nii on see näiteks Prantsusmaa ÜMTde kodanike puhul.

Saint-Pierre'i ja Miqueloni ning Mayotte'i puhul väljendub erisuhe ELiga ka selles, et kõnealustes ÜMTdes on kasutusel euro vaatamata sellele, et nende raharežiimi ei ole EÜ

asutamislepingus ära märgitud ning nad ei kuulu ühendusse⁷. Praegu ei ole euro kasutusel üheski teises ÜMTs, kuid Vaikse ookeani piirkonnas asuvad Prantsuse ÜMTd uurivad võimalusi oma praeguse vääringu asendamiseks euroga⁸.

Tasub märkida, et kuigi EÜ asutamislepingu üldsätteid otsese viite puudumise korral ÜMTde suhtes ei kohaldata, hõlmab Euroopa Kohtu kohtualluvus eelotsuseid, mida on taotlenud EÜ asutamislepingu alusel kohus, kelle kohtualluvus hõlmab teatavat ÜMTd, samuti menetlusi, mille ÜMTdest pärit hagejad on EÜ asutamislepingus sätestatud tingimuste kohaselt algatanud ühenduses vastuvõetud õigusaktide suhtes.

Mõned ÜMTd liiguvad tihedama integratsiooni suunas nende liikmesriikidega, kellega nad on seotud. Sellised liikmesriigid kaaluvad võimalust taotleda nõukogult aluslepingute muutmist, et integreerida kõnealused territooriumid ühendusega äärepoolseimate piirkondadena. Ühendus on liikmesriikide ja nendega seotud ÜMTde vaheliste sisesuhete võimaliku muutumise suhtes siiski jätkuvalt neutraalsel seisukohal. Sama kehtib ÜMTde vaheliste erinevuste kohta, mis tulenevad liikmesriikide ja nendega seotud ÜMTde põhiseaduslikest suhetest ning eelkõige enamikus ÜMTdes levinud suundumusest laiema autonoomia ja iseseisvuse suunas. Kõnealune valdkond kuulub asjaomaste liikmesriikide ja nendega seotud ÜMTde ainupädevusse. Ainult juhul kui teatav ÜMT saab täielikult iseseisvaks, jäävad tema kodanikud ilma ELi kodakondsusest ning seotud liikmesriigi kaudu tekkinud tihe side ELiga kaob.

Ilma et see piiraks kõnealuseid arenguid tulevikus, näitavad eespool esile tõstetud aspektid, et ÜMTde seisund suhtes ühendusega on kolmandate riikide (sealhulgas ühendusega erilepingute alusel assotsieerunud kolmandad riigid, nagu AKV riigid või ühenduse naabruspoliitikasse hõlmatud riigid) seisundist erinev. Sellele vaatamata ei kuulu ÜMTd ühendusse, sõltumata sellest, kas seotud liikmesriigi õigusakte asjaomases ÜMTs kohaldatakse või millises ulatuses seda tehakse.

Seetõttu tekib küsimus, kuhu ÜMTd suhtes ühendusega asetada, pidades meeles ühelt poolt seda, et suhteid ühenduse ja selle liikmetega (sealhulgas äärepoolseimate piirkondadega) ei saa samal viisil ÜMTde suhtes rakendada ning teiselt poolt ei tohi ÜMTde ühendusega assotsieerimine mõjutada ÜMTde ja seotud liikmesriikide vahelisi põhiseaduslikke suhteid.

Küsimus nr 1: Kuidas tuleks poliitilisel tasandil tõlgendada ühenduse ja ÜMTde vahelist solidaarsust, võttes arvesse ÜMTde erisuhet ühendusega?

3.1.2. ÜMT–EÜ assotsieerimise eesmärgi ajakohastatud tõlgendus

EÜ asutamislepingu artikli 182 kohaselt on assotsieerimise eesmärk edendada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning luua tihedad majandussuhted ÜMTde ja ühenduse vahel.

⁷ Vt nõukogu 31. detsembri 1998. aasta otsus 1999/95/EÜ, mis käsitleb Prantsuse territoriaalüksuste Saint-Pierre'i ja Miqueloni ning Mayotte'i rahanduskorda.

⁸ Prantsusmaa teatas 2003. aastal, et taotlus euro kasutuselevõtmiseks Vaikses ookeanis asuvates Prantsuse ÜMTdes esitatakse Euroopa institutsioonidele ainult siis, kui kõik kolm asjaomast ÜMTd nõustuvad euro kasutuselevõetuga. Selle taustal teatas Wallis ja Futuna, et lähtub oma otsuse tegemisel Prantsuse Polüneesia ja Uus-Kaledoonia otsusest. Prantsuse Polüneesia assamblee võttis 2006. aastal vastu määruse, millega otsustati euro kasutuselevõtmise kasuks. Uus-Kaledoonia ei ole oma otsust veel teinud.

Praeguse ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse artiklis 1 selgitatakse, et ÜMT–EÜ assotsieerimise eesmärgid saavutatakse, keskendudes vaesuse vähendamisele, ärahoidmisele ja lõpuks likvideerimisele, säästlikule arengule (sealhulgas keskkonnasammas) ja järkjärgulisele piirkondlikku ja maailma majandusse integreerimisele. Tähelepanu, mis on pööratud vaesusevastasele võitlusele ja arengukoostöö loogika rakendamisele ühenduse finantskoostöös ÜMTdega viib sageli ÜMTde ja AKV riikide omavahelise samastamiseni, eriti kuna kasutatav rahastamisvahend (EAF) on sama.

Liikmesriigid ja nendega seotud ÜMTd näevad praegust keskendumist vaesusevastasele võitlusele üha enam takistusena, mis tõkestab ÜMTde kui mikrosaarte haavatavuse probleemi lahendamist kõige tõhusamal viisil, eelkõige kuna ühenduse ÜMTde ja arengu finantseerimise alase koostöö aluseks on standardid, mis sarnanevad AKV riikidega tehtava arengukoostöö suhtes kohaldatavate standarditega ning mis ei peegelda täielikult ÜMTde spetsiifikat seoses nende äärmusliku väiksuse, institutsioonilise ja põhiseadusliku olukorra, geograafilise ja kliimaatilise mitmekesisuse, nende arengutasemete erinevuste ja innovatsioonile, ettevõtlusele ja konkurentsivõimele omistatud tähtsusega.

ÜMTde integreerimine ühenduse arengukoostöösse on üha enam ka ÜMTsid mitteomavate liikmesriikide ja AKV riikide kriitika all, millest andsid tunnistust näiteks 10. EAFi sisekokkuleppe läbirääkimised. Kriitika peamiseks põhjuseks on asjaolu, et ÜMTd saavad abi EAFist rahastatavast arenguabist, kuigi teatavaid ÜMTsid ei saa kuidagi pidada „arengumaadeks”, ükski ÜMT ei kvalifitseeru väikese sissetulekuga territooriumiks,⁹ nad ei osale AKV–EÜ partnerluslepingus ning nad ei kuulu EÜ asutamislepingu arengukoostööd käsitlevate sätete kohaldamisalasse. Lisaks sellele on ÜMTdele EAFi raames antud ja rahastatud abi tase elaniku kohta märkimisväärselt kõrgem kui AKV riikide keskmine,¹⁰ mis tuleneb asjaolust, et ÜMTd on ELiga tihedamalt seotud kui AKV riigid, kuid see ei ole seotud ÜMTde vajadustega.

Ühelt poolt tundub tõepoolest mõistlik, et arengukoostööga seotud abi tuleks kõigepealt anda neile riikidele, kellel seda kõige rohkem vaja on. Teisalt ei oleks ÜMTde vajaduste hindamisel aus keskenduda ainult sissetulekule elaniku kohta, kuna sellisel juhul ei võeta arvesse ÜMTde haavatavust mikrosaartena ning eriti asjaolu, et nende väiksus ja sõltuvus väga kitsast majandusbaasist mõjutab tõsiselt nende institutsionaalset suutlikkust ja arengupotentsiaali. Peale selle tuleks meeles pidada seda, et mitmed ÜMTd sõltuvalt oluliselt seotud liikmesriigilt saadavatest rahaülekannetest, millega tagatakse suhteliselt kõrgel tasemel sotsiaal- ja avalike teenuste osutamine, kuid mille tulemuseks võib näiteks olla ka väga lai ja domineeriv avalik sektor ning vähemarenenud erasektor.

Sellegipoolest ei ole ÜMTde kui mikrosaarte haavatavusega seotud väljakutsete puhul ilmtingimata vaja kasutada klassikalist lähenemisviisi arengukoostööle. Vastupidi – tundub, et ÜMTde jätkusuutliku arengu seisukohast oleks tänapäeva globaliseerunud maailmas kõige kasulikum parandada ÜMTde konkurentsivõimet ning järkjärgulist integratsiooni piirkondlike ja maailmaturgudega, võttes arvesse lisaks neid ees ootavatele väljakutsetele (kõrged tootmis- ja transpordikulud, ebaökonoomsus ja institutsionaalse suutlikkuse suhteline puudulikkus) ka nende potentsiaali (asjatundlikkus teatavates valdkondades, elanikkonna suhteliselt kõrge haridustase võrreldes naaberriikidega või teatavate loodusvarade olemasolu). Arvestades nii

⁹ Vastavalt Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni arenguabikomiteele (OECD/DAC). Üksikasjad on esitatud käesoleva rohelise raamatu I ja II lisas.

¹⁰ Vt joonealune märkus nr 4.

ÜMTde nõrkust kliimamuutuste ees kui nende potentsiaali seoses bioloogilise mitmekesisusega, nõuavad keskkonnaküsimused erilist tähelepanu.

ÜMTde haavatavuse arvesse võtmiseks ei oleks jätkusuutlikuks lahenduseks praegustesse eeskirjadesse ja menetlustesse lihtsalt erandite tegemine, selle asemel et töötada välja uus ÜMTsid käsitlev strateegia, kuna ühenduse arengupoliitikasse erandite tegemine õõnestaks kõnealuse strateegia Euroopa arengukonsensus¹¹ sätestatud sidusust. Peale selle oleks see täiesti vastupidine arvamus mitme ilma ÜMTta liikmesriigi väljendatud seisukohale. Seega on oluline arutleda kõigepealt strateegia, mitte menetluste üle.

Küsimus nr 2: Kas olete nõus, et ÜMTde puhul tuleks kasutusele võtta uus lähenemisviis, mis erineks klassikalisest lähenemisviisist arengukoostööle (mille aluseks on vaesusevastane võitlus)? Kui jah, siis milliseid meetmeid ÜMTde jätkusuutliku arengu paremaks edendamiseks ning nende konkurentsivõime ja paindlikkuse tugevdamiseks soovitaksite?

3.1.3. Vastastikused huvid

ÜMTd asuvad rohkem või vähem kaugetes geograafilistes piirkondades üle kogu maailma. Vaatamata oma asukohale väljaspool ELi välispiire viitavad liikmesriigid ja nendega seotud ÜMTd sageli ÜMTde strateegilisele tähtsusele „ELi välispiirina” või „ELi tugipunktidenä”, kuna nad on ELi liikmesriikide osad või nendega vähemalt tihedalt seotud. Sellest tekib kaks küsimust: milline on ÜMTde tegelik strateegiline tähtsus ELile? Ja arvestades rolli, mida ÜMTd võiksid oma piirkondades mängida, siis milliseid kohustusi peaks see ÜMTde jaoks hõlmama?

Kariibi mere, Vaikse ja India ookeani piirkonnas on ÜMTde naabriks AKV riigid. Nagu Prantsuse äärepoolseimatel piirkondadel Kariibi meres ja India ookeanis, on mõnedel kõnealustel ÜMTdel oskusteave, mida ei ole naaberriikides alati võimalik leida ning mida võiks edukalt kõnealuste riikidega jagada. Samuti võiksid ÜMTd aktiivselt osaleda euroopalike väärtuste edendamisel oma piirkondades võimalikult laialt geograafilisel alal.

Välja on käidud idee luua ÜMTdes „kogemuste ja teadmiste jagamise keskused”, mis lihtsustaksid ÜMTde rolli tugipunktidenä ELi ja asjaomaste piirkondade vahel. Keskuste tegevus võiks näiteks olla seotud keskkonna valdkonnas kõrgete normide, õigusriigi, hea valitsemistava, inimõiguste, sealhulgas vähemuste õiguste austamise, heanaaberlike suhete või turumajanduse, innovatsiooni ning jätkusuutliku arengu põhimõtete rakendamise ja edendamiseega.

Samuti on oluline ÜMTde ökoloogiline rikkus ja erinevad kliimaatilised tingimused, mis võivad pakkuda suurt teadusuuringute potentsiaali. Nii on see juba mitme ÜMT puhul, näiteks Prantsuse Polüneesia, kus bioloogilist mitmekesisust käsitlevaid teadusprojekte viiakse läbi koos Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriikide teadusinstituutidega. Gröönimaa puhul võib uusi võimalusi kaasneda süsivesinike ja muude mineraalide kasutamisega ning neid võib pakkuda ka võimalik uus mereteede üle põhjapooluse.

¹¹ Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate, Euroopa Parlamendi ja komisjoni ühisavaldus Euroopa Liidu arengupoliitika küsimuses: „Euroopa Konsensus” (ELT C 46, 24.2.2006, lk 1).

Praegust ühenduse ja ÜMTde vahelist partnerlust saab siiski vaevalt pidada vastastikusel huvil põhinevaks partnerluseks. Tegelikult on ÜMTde kohustused piiratud abipartnerite kohustuste ja ühepoolsest soodustingimustel kauplemise korrast kasu saaja kohustustega. Euroopa Ühenduse ja Gröönimaa vahelist partnerlust¹² võib mõnes mõttes pidada erandiks, kuigi Gröönimaa tegelikud kohustused väljapoole kalandust jäävates valdkondades on suhteliselt tagasihoidlikud (ilma et see piiraks Gröönimaa jätkusuutliku arengu programmiga seotud poliitilist dialoogi).

ÜMTde tegelikud kohustused on praeguse partnerluse raames üsna piiratud. Ülemeremaade assotsieerimist käsitlevas otsuses selgitatakse näiteks seda, et ÜMT–EÜ assotsieerimise eesmärgid on muu hulgas keskendumine ÜMTde järkjärgulisele integreerumisele piirkondlikku ja maailmamajandusse. Sellega seoses julgustatakse otsuses ka ÜMTde vahelise ja ÜMT–AKV piirkondliku koostöö, solidaarsuse ja integratsiooni tõhustamist ning ÜMTde, AKV riikide, liikmesriikide ja teiste maailma piirkondade vaheliste tasakaalukamate majandus- ja sotsiaalsete suhete loomist. Samal ajal on ÜMTd mitmel korral osutanud rollile, mida nad võiksid täita ELi ja asjaomaste piirkondade vaheliste konkurentsivõimeliste tugipunktidenä. Komisjon on seda mõtet toetanud. See eeldaks siiski suuremat koostööd asjaomases piirkonnas ja ELiga, oskusteabe tõhusat siiret ja kõrge kvaliteediga standardite rakendamist. Kuigi kõnealune otsus sisaldab sätteid, mis võimaldavad ÜMTde ja asjaomaste piirkondade (ühenduse äärepoolseimad piirkonnad, AKV riigid või kolmandad riigid) vahelist piirkondlikku koostööd ning rõhutavad selle vajalikkust, ei esitata otsuses selleks otseseid stiimuleid ega kohustusi ning tulemused on siiani olnud suhteliselt tagasihoidlikud vaatamata vahenditele, mida erinevatele asjaomastele partneritele on selleks kättesaadavaks tehtud.

Teiseks näiteks ÜMT–EÜ assotsieerimisega seotud piiratud kohustuste kohta on ÜMTde keskkonnapärandiga seonduv. Lisaks ÜMTde keskkonnaalase jätkusuutlikkuse olulisusele nende enda heaolu säilitamisel on ÜMTde bioloogilise mitmekesisuse säilitamine väga oluline ka ühendusele ning maailmale üldiselt, eriti arvestades selle rahvusvahelist mõõdet teadusuuringute, loodusvarade jätkusuutliku kasutamise ning kliimamuutuste vastase võitlusega seoses. Praeguse ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsusega ei kohustata ÜMTsid siiski osalema ühenduse standarditele vastavates keskkonnakaitse meetmetes ega kaitsetegevuses, kalapüügi regulaarsuse seires, saastuse piiramise meetmetes ega asjakohastes erakorralise abi süsteemides, mille puhul on võimalik kasutada uusi kaubanduslikke võimalusi, või teaduslikus koostöös Euroopa teadusinstituutidega või teadusüksustega liikmesriikidest, kellega kõnealune ÜMT ei ole seotud. Mitmed ÜMTd kasutavad näitlikke keskkonnastandardeid, mis on võrdsed ühenduse standarditega, kuid see ei ole siiski üldine praktika kõigis ÜMTdes, mis sageli on tõestuseks ökosüsteemi ebaratsionaalsest kasutamisest.

Kõiki ÜMTsid iseloomustab bioloogiline mitmekesisus, mis on palju rikkalikum kui Mandri-Euroopas. Kõnealused isoleeritud saared ja territooriumid on loomsete või taimsete ning maismaal või meres leiduvate endeemiliste liikide arengu jaoks eelispiirkonnad: näiteks Uus-Kaledoonias leidub enam kui 2000 endeemilist taimeliiki ja enam kui 1600 kalaliiki. Mayotte'il on kindlaks tehtud 200 koralliliiki. ÜMTd on olulised kohad ka rändliikidele: väga suur hulk mustkulm-albatrosse paljuneb Falklandi saartel, Lõuna-Georgia saarel ning Crozet' ja Kergueleni arhipelaagis (kuuluvad Prantsuse Lõuna- ja Antarktika-territooriumide hulka), Gröönimaal pesitseb 25 liiki mereimetajaid ning küürvaalad rändavad paljunema Prantsuse Polüneesiasse. ÜMTdel on seega maailma bioloogilise mitmekesisuse seisukohast oluline

¹² Vt nõukogu 17. juuli 2006. aasta otsus 2006/526/EÜ, mis käsitleb ühelt poolt Euroopa Ühenduse ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelisi suhteid (ELT L 208, 29.7.2006, lk 28).

tähtsus. Kõnealuse bioloogilise mitmekesisuse jätkusuutlikule kasutamisele ning kaitsele aitaks kaasa parem teaduslik dokumentatsioon ja juurdepääs teadusuuringute tulemustele. Komisjon on arvamusel, et bioloogiline mitmekesisus ja ÜMTde muud loodusvarad võiksid olla aluseks teadus- ja looduskaitsealasele tõhustatud koostööle.

ÜMTde bioloogilise mitmekesisusega seotud potentsiaali on rahvusvahelisel tasandil tunnustatud teadusprojektide väljatöötamise kaudu, et paremini mõista ökosüsteemide toimimist ja nende tähtsust ülemaailmsele keskkonna tasakaalule. Kõnealuste teadusprojektide eesmärk on ka leida lahendusi nimetatud mitmekesisuse kaitsmiseks. ÜMTde bioloogilist mitmekesisust ohustavad näiteks mitteendemiiliste liikide teke, mis hävitaks olemasolevad kasvukohad või tõrjuks välja endeemilise taimkatte (nagu kitsed Bonaire¹ ja Curaçao, *miconia calvescens* Prantsuse Polüneesias ja Uus-Kaledoonias jne) või kliimamuutuste mõjud korallidele. Rahvusvaheline üldsus on ÜMTde bioloogilise mitmekesisuse kadumise pärast ühe enam mures. Komisjon rõhutab 22. mai 2006. aasta teatises „Bioloogilise mitmekesisuse hävimise peatamine 2010. aastaks ja pärast seda – Säästvad ökosüsteemi teenused inimeste hüvanguks”, et „tõhus tegutsemine liikmesriikide bioloogiliselt mitmekesistes ülemeremaades ja -territooriumidel on ELi usaldusväärse seisukohast sellel rahvusvahelisel areenil olulise tähtsusega”.

Komisjon soovib ÜMTdega välja töötada ka aktiivsema partnerluse, mis hõlmaks koostööd sellistes valdkondades nagu majanduspoliitika, ettevõtlus, tööhõive ja sotsiaalpoliitika, kaubandus ja investeringud, infrastruktuur (sealhulgas Galileo süsteem, kuna ÜMTd on võimalikud või reaalsed kandidaadid maapealse infrastruktuuri arendamiseks), teadustöö, merendusasjad ja merehaldus, energiavarustus, energiatõhusus ja taastuvad energiaallikad, hea valitsemistava (sealhulgas maksu-, rahandus- ja õigusvaldkonnas), kodanikuühiskonna areng, kultuurivahetused, meedia, haridus ja koolitus, ränne, võitlus organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse, terrorismi, rahapesu, maksupettuste, maksustamise vältimise, uimastite ning ebaseadusliku, reguleerimata ja teatamata jäetud kalapüügi, samuti haldus-, politsei- ja õiguskooostöö. Lisaks sellele on nii mere- kui ka õhustransport (sealhulgas Euroopa ühine lennunduspiirkond) valdkonnad, milles tehtav koostöö võib märkimisväärselt kaasa aidata ÜMTde integreerumisele oma piirkonnaga ning tugevdada ÜMTde ja ühenduse vahelisi sidemeid.

Igal juhul olenevad võimalused vastastikust huvi pakkuvaks tegevuseks teatava ÜMT ja ELi (ning naaberarengumaade) vahel kõnealuse ÜMT potentsiaalset ning valmidusest arendada ja jagada teatavaid varasid, kõnealuste varade atraktiivsusest ELi, naaberriikide või muude võimalike partnerite jaoks ning samuti ELi valmisolekust teha kõnealuse ÜMTga asjaomases valdkonnas aktiivset koostööd. Seetõttu on oluline võtta arvesse ÜMTde tohutut erinevust ning eriti selliste ÜMTde olukorda, mis on geograafiliste, poliitiliste või muude põhjuste tõttu äärmiselt isoleeritud. Tähtis väljakutse on seotud ka nende riikide rolli ja mõjuga, kes asuvad samades piirkondades kus ÜMTdki – sellisteks riikideks on USA, Brasiilia ja Venezuela Kariibi mere piirkonnas või USA, Jaapan, Hiina, Austraalia ja Uus-Meremaa Vaikses ookeanis.

Liikmesriigid ja nendega seotud ÜMTd andsid 2003. aastal märku, et tõelise partnerlusega peaks nõukogu otsuse vastuvõtmise asemel kaasnema ka lepingu sõlmimine (mida vajadusel täiendatakse eraldi protokollidega). Käesolev roheline raamat selliseid järeldusi siiski ei käsitle, sest EÜ asutamislepingu artiklis 187 on selgesõnaliselt sätestatud, et ÜMT-EÜ assotsieerimise üksikasjalikud eeskirjad ja menetlused sätestab nõukogu.

Küsimus nr 3: Kuidas oleks võimalik muuta ÜMTde ja ELi vahelist partnerlust mõlema partneri huvides aktiivsemaks ja vastastikusmaks? Millised tegelikud kohustused peaksid sellega liikmesriikidele ja nendega seotud ÜMTdele (nende põhiseaduslike pädevuste piires) kaasnema?

Küsimus nr 4: Millised on Teie arvates kõige olulisemad valdkonnad, mis pakuvad ÜMTde ja ELi vahelise koostöö seisukohast vastastikust huvi?

Küsimus nr 5: Millist kasu saaksid ÜMTd piirkondliku koostöö ja integratsiooni suurenemisest? Kuidas oleks võimalik julgustada ÜMTde ja nende naabrite vahelist teadmiste ja oskusteabe siiret?

Küsimus nr 6: Milline on Teie arvamus seoses ELi, ÜMT ja seotud liikmesriigi vahelise poliitilise dialoogi võimaliku tugevdamisega eelkõige olukordades, kus ELi ja asjaomase ÜMT huvid lahknevad?

3.2. Ühenduse ja ÜMTde vaheline kauplemise kord

Ühenduse ja ÜMTde vahel praegu kehtiva kauplemiskorra läbivaatamist ei ole võimalik teostada ilma, et võetaks arvesse ülemaailmseid muutusi, mis mõjutavad ühendust ja ÜMTsid ning samuti ÜMTde peamisi kaubanduspartnereid ja eriti nende AKV riikidest naabreid. Ühendus on aastaid toetanud järjepidevalt AKV riikide puhul prioriteetsena piirkondlikku majanduslikku integratsiooni, sest piirkondlik integratsioon ning integratsioon kauplemissüsteemide siseselt pakub uusi kauplemisvõimalusi, mis võivad viia majanduskasvuni ning seega võimaldada neile riikidele vaesusest väljapääsu. See on ka AKV riikidega sõlmitud majanduspartnerluslepingutes sisalduva arengukoostöö loogika aluspõhimõte.

Kindel on ka see, et praeguse ÜMT–EÜ kaubandusrežiimiga ÜMTdele antav teoreetiline kasu, mis väljendub eelisjuurdepääsuna ühenduse turule, on kaubanduse järkjärgulise liberaliseerimise tulemusena maailma- ja piirkondlikul tasandil vähenemas. See on vältimatu protsess, milleks ÜMTd peavad valmistuma eelkõige seetõttu, et nende suhtes juba kohaldatakse kõige soodsamat tariifirežiimi, mida ühendus on kunagi kellelegi kehtestanud, ning ELi turule eelisjuurdepääsu tingimusi ei ole seetõttu enam soodsamaks võimalik muuta.

Selle taustal on komisjon alates 2003. aastast kutsunud AKV piirkonnas asuvaid ÜMTsid ja seotud liikmesriike üles vaatama üle oma seisukoha kõnealuste ÜMTde ja naabruses asuvate AKV riikide piirkondliku majandusintegratsiooni suhtes ning seda, mida kõnealustel ÜMTdel on sellisest piirkondlikust majandusintegratsioonist võita või kaotada. Sellel on oluline tähtsus ka seoses päritolureeglite ning ÜMTde ja AKVde vahelise päritolu kumulatsiooniga.

Lisaks sellele võiks ÜMT konkreetse olukorra tarbeks kohandatud päritolureeglite uuendamine (peamiselt kalatoodete puhul) või seoses kaupade ühendusse impordiga seotud ÜMT kohustuste täitmise suutlikkuse suurendamine näiteks sanitaar- ja fütosanitaarvaldkonnas (mis moodustab ka Euroopa partnerluslepingute põhielemendi) kaasa aidata ÜMT–EÜ kaubandusrežiimist ÜMTdele tuleneva kasu maksimeerimisele, vaatamata nende tariifsete soodustuste teoreetilise väärtuse vähenemisele. Samamoodi tuleks praegune ümberlaadimiskord kriitiliselt ümber hinnata.

Käesoleva rohelise raamatu IV lisale lisatud komisjoni talituste töödokumendile viidates soovib komisjon teada Teie seisukohta seoses järgmiste küsimustega:

Küsimus nr 7.1: Milline on Teie arvates suuremast piirkondlikust majandusintegratsioonist saadav kasu, mis võiks olla eeliseks teatavatele ÜMTdele vastusena globaliseerumisele ja nende kaubandussoodustuste kahanemisele suhetes ühendusega?

Küsimus nr 7.2: Kuidas saaksid ÜMTd osaleda laiemas piirkondlikus kaubanduses ja kuidas saaks ühendus sellele kaasa aidata?

Küsimus nr 8.1: Milline on Teie arvamus seoses ÜMT-AKV päritolu kumulatsioonist ÜMTdele kaasneva lisaväärtusega?

Küsimus nr 8.2: Millised ÜMTd kasutavad ÜMT-AKV kumulatsiooni ja kui sageli? Kas sellega kaasneb tooraine hankimine AKV riikidest ja selle töötlemine ÜMTdes kohapeal?

Küsimus nr 8.3: Kuidas oleks võimalik päritolureeglite uuendamist kohandada erinevate ÜMTde konkreetse olukorraga?

Küsimus nr 9.1: Milline on Teie seisukoht seoses ÜMTde koostööst tuleneva lisaväärtusega kaubandusega seotud aladel vastusena globaliseerumisele ja nende kaubandussoodustuste kahanemisele suhetes ühendusega?

Küsimus nr 9.2: Kuidas saaks ÜMT-EÜ assotsieerimine ÜMTde olukorra parandamisele sellega seoses rohkem kaasa aidata?

Küsimus nr 10.1: Milline on Teie arvamus seoses praegu kehtiva ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse raames ette nähtud ümberlaadimiskorra tegeliku lisaväärtusega?

Küsimus nr 10.2: Kuidas oleks võimalik ÜMT-EÜ assotsiatsiooni kohandada nii, et see edendaks paremini transpordinfrastruktuuri (õhu-, teede- ja sadamainfrastruktuur) arengut?

Küsimus nr 10.3: Kas Teil on ettepanekuid, kuidas muuta ÜMTde heal tasemel, kuid vahesel määral kasutatud sadamainfrastruktuuri konkurentsivõimelisemaks?

3.3. ÜMTde eriomadused

Liikmesriikide valitsuste esindajate konverentsil 2. oktoobril 1997, kus võeti vastu Amsterdami leping, kiideti heaks ka ÜMTsid käsitlev deklaratsioon, milles rõhutati vajadust vaadata läbi ÜMT-EÜ assotsieerimiskord, et muu hulgas võtta rohkem arvesse ÜMTde mitmekesisust ja eriomadusi¹³. Sellest tulenevalt võeti ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsusega 2001. aastal kasutusele mitu uuendust. Kuni 8. EAFini oli programmikohane abi jagatud Prantsuse, Madalmaade ja Briti ÜMTde vahel, jättes asjaomastele liikmesriikidele õiguse jagada kõnealused vahendid oma ÜMTde vahel. 2001. aasta ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsusega võeti kasutusele ühenduse rahalise abi jaotamine otse konkreetsele ÜMT-le ning sätestati suurem subsidiaarsus seoses rahastamisvahendi haldamisega. Otsus hõlmas ka kõige isoleeritumaid ja vähim arenenud ÜMTde vajadusi käsitlevaid sätteid. Siiski tuleks nüüd pärast otsuse vastuvõtmist saadud kogemuste alusel

¹³ Amsterdami lepingu vastuvõtnud liikmesriikide valitsuste esindajate konverentsi lõppaktile lisatud ülemeremaid ja -territooriume käsitlev deklaratsioon nr 36 (EÜT C 340, 10.11.1997).

mitu ÜMTde haavatavust ja mitmekesisust käsitlevat väljakutset kriitiliselt ümber hinnata, ilma et see piiraks eespool tõstatatud küsimusi.

Täpsemalt käesoleva rohelise raamatu V lisale lisatud komisjoni talituste töödokumentide viidates soovib komisjon teada Teie seisukohta järgmistes küsimustes:

Küsimus nr 11: Kuidas peaks ühendusepoolne ÜMTde jätkusuutliku arengu edendamine olema seotud nende tegeliku haavatavusega mikrosaartena?

Küsimus nr 12: Milline on Teie seisukoht seoses ÜMTde suhtelise haavatavuse mõõtmise indeksi loomisega, mis võimaldaks võrrelda mitte ainult ÜMTsid, vaid ka teisi maid ja territooriume? Kui selline indeks luuakse, siis milliseid kriteeriume tuleks kasutada?

Küsimus nr 13: Võttes arvesse, et mitmes ÜMTs esineb suur loodusõnnetuste oht, mil viisil peaks ÜMT–EÜ tulevastes suhetesse kuuluma ka suurõnnetuste ohu vähendamine?

Küsimus nr 14: Kuidas saaks ÜMT–EÜ assotsiatsiooni kohandada nii, et see arvestaks rohkem ÜMTde mitmekesisusega, kuid samal ajal ei suureneks ÜMTde ja komisjoni halduskoormus?

4. JÄRELDUSED

EÜ asutamislepingus on sätestatud, et ÜMTde Euroopa Ühendusega assotsieerimise eesmärk on edendada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning luua tihedad majandussuhted ÜMTde ja ühenduse vahel. Peale selle kehtestatakse asutamislepingus kaubandusega seotud eesmärgid ning kõnealuse assotsieerimise aluspõhimõtted. EÜ asutamislepingu piires on jäetud siiski piisavalt ruumi ELi ja ÜMTde vaheliste suhete ajakohastamisele, kohandamiseks neid praeguse olukorraga, ÜMTde erilise olukorraga üle maailma hajutatud mikrosaartena, nende pakutava potentsiaaliga ning laiema rahvusvahelise konteksti ja piirkondliku reaalsusega, arvestades seejuures täielikult ÜMTde ainulaadset seisundit suhetes ühendusega.

Sillutamaks teed tuleviku suunas, on käesoleva rohelise raamatu eesmärk käivitada laiaulatuslik avalik arutelu olulistes küsimustes, mis käsitlevad ÜMT–EÜ assotsiatsiooni olulist ajakohastamist nii, et komisjon oleks tulevikus võimeline kindlaks määrama asjakohased meetmed täpseima asjakohase teabe alusel. Eesmärk on määratleda uus pikaajaline ÜMTde ühendusega assotsieerimise strateegia, mis asendab täielikult või osaliselt praeguse ülemeremaade assotsieerimist käsitleva otsuse, kui see 31. detsembril 2013 aegub. See ei mõjuta otsuse võimalikku läbivaatamist enne 2011. aastat kooskõlas artikliga 62.

Avalik arutelu algab 1. juulil 2008 ja lõpeb 17. oktoobril 2008.

Euroopa Komisjon kutsub Teid üles esitama oma märkuseid, kasutades elektroonilist vormi, mis asub järgmisel aadressil:

http://europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm

Komisjon analüüsib saadetud märkuseid tähelepanelikult, et sillutada teed ÜMTsid käsitleva uue strateegia suunas. Täpsemalt öeldes uuritakse märkuseid selleks, et näha, mis ulatuses on avaldatud seisukohti võimalik kohandada tulevaste ettepanekutega ÜMTdega seotud meetmete kohta. Märkused avaldatakse Internetis koos saatja isikuandmetega, välja arvatud juhul, kui niisugune avaldamine võiks saatja õiguspäraseid huve kahjustada. Sellisel juhul

võib märkused avaldada anonüümselt. Vastasel juhul märkusi ei avaldata ja nende sisu arvesse ei võeta. Organisatsioonidel palutakse esitada oma andmed. Komisjon kinnitab märkuste kättesaamist, kuid ei esita tingimata nende sisu kohta individuaalset vastust.

Märkuseid esitanud isikutele ja avalikkusele asjakohase tagasiside andmiseks hõlmavad õigusakti ettepanekutele lisatud seletuskirjad või ELi ja ÜMTde vahelisi suhteid käsitlevad komisjoni teatiseid kõnealuse arutelu tulemusi ning selgitusi selle kohta, kuidas neid arvesse võeti.

Soovitame Teil kasutada elektroonilist vastusevormi, kuna see lihtsustab Teie käest avaliku küsitluse käigus saadud vastuste töötlemist.

Vastused võib saata ka posti teel järgmisel aadressil:

Green Paper on the future relations between the EU and the OCTs

European Commission

Directorate-General Development and Relations with African, Caribbean and Pacific States

DG DEV/D/1

SC-15 07/130

B-1049 Brussels

Küsimusi võite saata ka järgmisel e-posti aadressil: DEV-DIR-D@ec.europa.eu